

NÁVRAT **DO** VALBONE

JOSEF HABAS URBAN

THRILLER PODLE SKUTEČNÝCH UDÁLOSTÍ
OD AUTORA ROMÁNU HABERMANNŮV MLÝN

THE DOG TRAIL
PUBLISHER

Návrat do Valbone

Vyšlo také v tištěné verzi

THE DOG TRAIL
PUBLISHER

Josef Habas Urban

Návrat do Valbone – e-kniha

Copyright © The Dog Trail, Jana Vávrová, 2019

Všechna práva vyhrazena.

Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

NÁVRAT DO VALBONE

JOSEF HABAS URBAN

TŘI STUDENTI Z ČECH SE V ZÁŘÍ 2001
NEVRÁTILI Z ALBÁNIE DOMŮ.
THRILLER PODLE SKUTEČNÉ UDÁLOSTI.

THE DOG TRAIL
PUBLISHER

Návrat do Valbone
© Josef Urban, 2019
Illustrations©Jana Kaufmanová, 2019
© The Dog Trail, 2019

ISBN tištěné verze 978-80-2706149-5
ISBN e-knihy 978-80-907796-5-5 (1. zveřejnění, 2020)

Věnováno Janě

Poděkování Romanu Havlíkovi

Obsah

I. Staré účty nerezaví	9
II. Ztraceni v Albánii	20
III. Nikolaj Srđič, generál US Army	31
IV. Dopis z Londýna	38
V. People in Trap	43
VI. Valbone 666	51
VII. Stopy ztracených	58
VIII. Zemřel jsem včera	66
IX. Neznámí z hotelu Legio Gemina	78
X. Pravá tvář	86
XI. Spálené mosty	96
XII. Stará pověra	105
XIII. Válečný prokurátor	110
XIV. Cejch NGX	116
XV. Zákon krve	119
XVI. Osamělé světlo	125
XVII. Zamčený byt	136
XVIII. Propast	143
XIX. Bourbon s ledem	149
XX. Operace Valbone	155
XXI. Žena v černém	159
XXII. Zápas s věčností	165
XXIII. Kde končí jeden svět	175
XXIV. Nic nechybí, nic nepřebývá	178
XXV. Kdo hledá, najde	184
XXVI. Osud a srdce	186
XXVII. Běh mezi hvězdami	189
XXVIII. Hodina vlka	196
XIX. Beránku Boží, sejmi mé hřichy	202
XXX. Jedno světlo nebe i země	207
XXXI. Síla osudu	210
XXXII. Poslední tango	215
XXXIII. Nad hřbetem draka	220
XXXIV. Bílý šátek odpouští, já ne	226
XXXV. Sejdeme se na druhé straně hor	230
XXXVI. Kdysi jsme byli bratři v jedné zemi	234

Když se v srdci Evropy rozhodnou studenti podniknout výpravu do divokého teritoria Prokletije, které spojuje Albánii a Kosovo, zdálo by se, že půjde o obyčejnou výpravu za krásami divokých hor. Místo ozónu ve vysoké nadmořské výšce však trojice narazí v jedné opuštěné vesnici na podivného muže, jenž je odvede na neznámé místo.

Mistrovsky napsaný román, který začíná v Praze a končí v albánských horách Prokletije, nás doslova žene do neznáma, až tam, kde končí naše představy o fungování světa. Po přečtení této knihy jsem dostal podobný pocit jako kdysi při poslechu slavné skladby skupiny The Doors – The End.

Emir Kusturica
filmový režisér a hudebník
12. 6. 2019

Tento příběh je důkazem toho, že žádné milosrdenství neexistuje.
Existuje jen čistá touha žít.

Josef Habas Urban

I. Staré účty nerezaví

Adresu té kliniky jsem našel na spáleništi v Albánii. Téměř na uhel seškvařená „kniha hostů“ a na zadní straně načmárané jméno „Sanatorium Sv. Bonifáce“. Jak idylický název cíle mé předposlední křížové výpravy. Místo té poslední mi ještě není známo. Osobní záležitosti jsem urovnal ve své závěti u prokurátora Vladimíra Abramoviče v Bělehradu pro případ, že bych se ze Švýcarska už nevrátil. Ani v nejmenším nejde o společenské formality, ani ne o to, co se sluší. V mém případě totiž obtojí jedině – dojít až na konec cesty. Pokud se nevrátím, zpráva o případu mého syna Vladimíra a tří nezvěstných studentů bude zveřejněna tak, jak je stanoveno v závěti. Přežiju-li, pak budou pravděpodobně mrtví ti, kterým se již nebude muset dokazovat vůbec nic.

Jmenuji se Zoran Vojič a hledám řešení zapeklitého případu. Říká se přece, že kdo se usiluje, dojde svého cíle. A tak i já věřím, že se oním šťastlivcem již brzy stanu. Přál bych si, aby má mise ukončila běh událostí, do nichž jsem byl vtažen. Stále vidím ty stopy v písku i ohořelé trámy Valbone, a přestože je dávno strhla jarní voda, budu je mít před očima, dokud nenajdu toho, koho hledám. Ale ještě druhý rozměr má moje mise – je neodvolatelná, nedá se zastavit, stejně jako zákon vlastní krve. Byl nám vetknut do genetického kódu v okamžiku, kdy naše srdce udeřilo poprvé. Je to instinkt, není silnější vazba na zemi. Víra je proti zákonu krve jen hadrový panáček.

Stojím na odstavném parkovišti nad městem, můj mercedes s tmavými okny tiše bublá, jako by den, jenž se právě rodí v studeném ranním oparu, měl být obyčejný, jako včera, jako před týdnem.

Jenomže nebude, tím jsem si jist. Alespoň pro mě ne! Vítr vymetá z cesty přede mnou žluté listí, všude kolem je liduprázdno. Jen skrz průsvitný závoj dole zřetelně prosvítá kontura řeky Aary, která mi připomíná tvarem Dunaj v Bělehradu.

Doktor Fischer na klinice Sv. Bonifáce očekává kurýra. Rutinní záležitosti primáře nepřekročí rámec každodenních povinností: v osm hodin vizita, v devět konzilium pro složitější případy, následují obchodní záležitosti. V jedenáct, jediná důležitá schůzka dnešního dne. Doktor Fischer neočekává komplikace, jednoduše věří, že dopoledne uzavře jeden podivný případ z Albánie. Ale i já nabývám dojmu, cítím na dálku, že se mu pár minut po jedenácté opravdu uleví. Ale nepředbíhejme událostem. Kurýr z Mnichova má přivést rekonstruovanou „knihu hostů“, jež má být doplněna o jména, která v seznamu klientů zničil požár. Doktor Fischer dobře ví, že i přes včerejší neúspěch jeho precizní podnikatelský záměr může porodit obtěžkaný zítřek. Uvažuji o chirurgovi od studené řeky, vypínám motor. Ticho mě zcela obestírá a neposedné listy letí s větrem z Alp, jenž s sebou přináší chlad blížící se zimy. Kůže na čele i na temeni hlavy mne pálí, lehce se potím a kdesi ve svém nitru vnímám vzrůstající se nervozitu. Je jako pramínek a hledá si cestu. Teď ale nemohu podlehnout, nesmím. Chvějícími se prsty sundávám na míru vyrobenou paruku. Osahávám konečky prstů jizvy po spáleninách, jsou stále zřetelné. Vlasy mi po transplantaci rostou jen v malých ostrůvcích, snad se můj stav po návštěvě u doktora Fischera vylepší, neboť se mi tak jako tak uleví. Jsou věci, se kterými člověk v životě pohne, a potom ty, na které nestačí. Přijel jsem do Bernu kvůli těm prvním.

Než vystoupím z vozu, nasadím si opět paruku. Vypadám bez ní, no řekněme, ne moc přívětivě. Nechtěl bych, aby se za mnou lidé otáčeli, a už vůbec ne dnes. Na kořenu nosu pečlivě upravím nové brýle, krabička s červeným nápisem „*Tag Heuer*“ letí na podlahu. Ohmatávám obroučky, nemohu uvěřit, že filtr je tak tmavý. Vidím nyní všechno úplně černě, a to není dobré. V zrcátku nad palubní deskou vypadám lépe než ve skutečnosti. Oči zakrývají skla temnější, než je mé svědomí, k čertu s nimi! Odhodím brýle, již leží vedle otevřeného obalu. Teprve teď si připadám docela přívětivě.

Jediné, co vzezření kazí, je zelená barva očí. I Jidáš je měl stejně zabarvené. Kdybych je měl víc dohněda, vypadal bych jako slušný chlápek se vším všudy a poctivé úmysly by mi všude otevíraly dveře. A právě v tom zrcadlo selhává nejvíc. Nejsem totiž takový, jak vypadám.

O tom ví své i Peter Schmidt, původem Albánek z Kosovské Mitrovice. V náprsní kapse nosím už dva dny pas s jeho jménem. On je nezvěstný, zatím se ale zdá, že ho nikdo nepostrádá. Snažil se mi pomoci, aby se zbavil tíhy svědomí. Byl to náš rodinný přítel, bývalý kolega z vodohospodářského institutu. Jenže pak udělal pár ne zrovna moc hezkých věcí: mého syna Vladimíra vylákal do albánských hor, a ten se doposud nevrátil. Také urazil mou drahou ženu Jovanku. Zkrátka on po mně kamenem, já po něm chlebem, ale všechno má své meze! O některé úkoly je dobré se s kamarádem podělit, zvláště když pracujete na společném díle. Někdy je to nutnost, jindy z nouze ctnost. Ve skutečnosti jde ale pořád o to samé, jednoduše o nalezení východiska v zapeklité situaci, dnes v Bernu, především v Mnichově. Z mé strany se jedná o takovou malou křesťanskou výpomoc. Ale konec přemítání, hodinky ukazují 9:30.

Vystupuji z vozu, otevírám zadní kufr. Rozhlédnu se, silniční odpočívadlo je díkybohu stále liduprázdné. Zámek klapne, plechové dveře se neslyšně vznesou. Tvář mi ovane závan vzduchu prosycený benzínem a taky vazelínou. Otevřu plechový kryt rezervy, teprve tady na území Švýcarska mohu udělat to, co zamýšlím: nožem rychle prořežu zánovní pneumatiku, poslední vzdech a potom ticho. Roztřesené prsty vkládám do rozpáraného gumového břicha.

Hlavou mi proletí obrázek doktora Paula Fischera z týdeníku Stern. V článku se psalo, že umí lidem transplantovat ledviny anebo třeba srdce. Nevím proč, ale věřím, že dnes pomůže tento věhlasný chirurg i mně.

Cítím železo, chladí mě při dotyku, mé srdce opět pravidelně buší. Čím více na něj nakládám, tím klidnější se zdá. Nemyslím na syna, ani na Petera Schmidta, rodáka z Mitrovice, jen skládám po paměti kovové součástky, jež do sebe perfektně zapadají. Za volan-tem pak znovu prohlížím nově sepsanou „knihu hostů“ – příčinu dnešní schůzky. Její originál zůstal ležet po požáru ve sklepě na

podlaze. Když jsem jej vytáhl z rozvalin, spálené stránky se mi před očima rozpadly na prach, zbyla jen zadní pevná deska jako zázrakem ušetřena. A na ní kostrbatý nápis vyrytý propiskou – St. Bonifac Sanatorium, Wiesenstrasse 654, Bern, Dr. Paul Fischer. Kdo a proč rekonstruoval knihu s kompletním seznamem hostů mi ale zatím není jasné. Na stránkách, jak jsem předpokládal, nechybí jména, která jsem znal. To, po čem pátrám, ale kniha neobsahuje.

Otočím klíčkem v zapalování, hodinky ukazují deset hodin třicet minut. Motor pode mnou tiše hučí, cítím, jak vibrace vlévají sílu každé buňce mého těla. Knihu úhledně narovnáím v kufříku, zavírám ho, jako bych zaklapl rakev. Očima ulpím na brýlích, málem bych na ně zapomněl. Máchnutím je seberu z podlahy, nasadím na nos a zlehka sešlápnu plyn. Víím, že u sanatoria budu přesně za dvacet minut, má navigace na rozdíl od většiny lidí nelže.

Otáčím volantem, projíždím upravenými ulicemi: nikde jediný odhozený papírek, jen na lavičce mezi stromy kdosi zapomněl polo-prázdnou láhev Coca-Coly. Čelo mě opět svědí i vlasy pod parukou, ale snažím se to nevnímat. Hlavou bezděky běží příběh, který mě přivedl až sem. Vytěšňuji jej vůlí, soustředím se pouze na řízení vozu. Již nemám minulost, nemusím sám sebe přesvědčovat, koneckonců nemám ani vlastní jméno. V životě je jisté jenom to, co se děje teď, a co se stane za okamžik, to ví jenom Bůh. Protože opravdový Bůh je to, co není.

Míjím zastávku trolejbusu, hned za ní je křižovatka, tam odbočuji vpravo. Navigace ukazuje čtyři minuty do cíle. Chvilí přemítám o tom, k čemu budou doktoru Fischerovi všechna ta ztracená jména, ale dovedu si odpovědět jenom částečně. Možná se někomu z příbuzných nezamlouvaly metody kliniky, a on teď řeší nějakou stížnost, nebo je důvod mnohem pragmatičtější – pořádek, evidence. Jistě, na klinice Sv. Bonifáce pořádek být musí, zvláště když pomyslím na zámožné klienty z různých končin světa.

Jméno pacienta, kvůli kterému jsem přijel, ani kolega Schmidt v Mnichově neznal. Schůzka v lesíku na břehu řeky Leech proběhla podle plánu. Peter se choval úslužně, jak se na obchodníka jeho stylu sluší. Měl u sebe to nejdůležitější – novou knihu. Také mi prozradil, že budu do Bernu potřebovat průkazku s číslem. Nakonec, jak

jsem předpokládal, dal mi tu svoji. Tmavé brýle, jež měl na fotografii, jsem po něm nechtěl, zdálo se mi to ne příliš hygienické. Stejně jsem koupil ještě to odpoledne v centru města.

Mercedes zastavuji před Swiss Bank. Rozesmátí lidé mne na plakátech lákají po schodech nahoru, rovnou do proskleného vestibulu. Já se ale otáčím na opačnou stranu, neboť jsem si nepřijel do města cokoliv půjčovat, ale jen brát. Jdu zvolna do mírného kopce, hlavou mi běží všechny záležitosti, které chci za okamžik projednat. Nerad bych cokoliv vynechal nebo opominul.

Do budovy sanatoria St. Bonifáce vstupuji přesně za pět minut jedenáct, jako inženýr si jakoukoliv nepřesnost nemohu dovolit. I skutečnost, že jsem automobil nezaparkoval před klinikou, jsem si dobře promyslel. Dělá mi dobře, když jde všechno podle plánu, tedy alespoň prozatím. Ve vestibulu mne přes nos udeří teplo, ten tam je ruch ulice. Zvláštní ticho se vznáší nad rozlehlou halou.

V recepci za sklem sedí silnější muž v obleku s modrou kravatou u krku, sklání se nad jakýmsi formulářem, zatímco já stojím pár metrů před ním a nedělám vůbec nic. Elektrické hodiny nad jeho hlavou připomínají, že život i tady na klinice je jenom pohyb, i když na první pohled sotva patrný. Vteřinová ručička lhostejně míjí čísla, odměřuje délku dnů a roků stejně tak mně, vrátnému s modrou kravatou, který mě pořád ještě nezaregistroval, jakož i doktoru Paulu Fischerovi. Peteru Schmidtovi původem z Mitrovice nemá již co odměřovat. Běží nezadržitelně stále dál, je jí lhostejné, je-li člověk primář, vrátný anebo inženýr. Důležité dnes bude v našem případě jediné, komu se zastaví čas jako první.

„Guten Tag!“ Udělám kupředu dva nesmělé kroky.

Teprve teď vrátný zvedne hlavu a povinně se usměje: „Was wünschen Sie Herr... Herr?“

„Peter Schmidt aus München,“ vytahuji z náprsní kapsy německý pas a položím ho na vyleštěný kovový pult.

„Děkuji vám,“ tluštítk se servilně ukloní. „Ještě prosím firemní průkaz.“

Teď se mi Peterův doklad náramně hodí. Vrátný zírá do průkazy, čas se najednou nekonečně vleče. Zdá se mi, že přichází okamžik rozhodnutí.

Chlapík kontroluje evidenční číslo podle sešitu, se skloněnou hlavou ke mně hovoří: „Pan primář vás už očekává, jste dnes jeho jediným vzácným hostem.“

Kývnu, jako že mě přízeň doktora Fischera těší, i když ve skutečnosti je mi to fuk. Vystává spíše otázka, jestli tu bude někoho očekávat zítra. Muž za sklem si uvolňuje kravatu, zdá se, že se potí ještě více než já. Dívá se na fotografii a potom hned zas na mě. Škrábu se na spánku, hledím na něho zpřímá. Určitě vypadám navenek klidně, našťástí tlouštíky neslyší mé srdce. Buší mi, cítím ho v krku, vadí mi, že ho nedovedu ovládnout. Ale jsem přece jenom člověk, musím si přiznat, „rozklepanej“ inženýrek z Bělehradu. Zakazuju si takhle myslet. Místo toho si v duchu zdůrazňuju: „Seš dobrej, dostal ses po tom všem až sem, na kliniku.“ Chválím se, i když vím, že je to blbost, ale taky vím, že to zabírá. Nebudu žádat od doktora Fischera žádnou protekci, to určitě ne, protože můj syn ji také nedostal!

Vrátný bere znovu do ruky můj, tedy Schmidtův pas, znovu něco zapisuje. Zachvacuje mě ještě větší nejistota, náhle vnímám tíhu svého těla, jak se kymácí ztěžka ze strany na stranu. Chci se nadechnout, ale nejde mi to, tíží mě pocit zodpovědnosti. Tady na recepci St. Bonifáce mi dochází, že opravdový Bůh nikdy nechodí po zemi, taky proto nepotřebuje jako já kalhoty. Je mi jasné, že pokud dnes chci dokázat to, co jsem si předsevzal, musím ze sebe shodit všechno, co mě celý život táhne k zemi – všechny ty humanistické kecy o právech člověka jako jedinečné bytosti i desatero s akcentem na páté přikázání boží. Jestli se chci opravdu přiblížit Bohu, musím se spíš než člověku podobat kamení. Stojím zas pevně na zemi, i když to mohu mít na operačním sále někde nahoře „za pár“. Začínám znovu dýchat, sílu mi dodává vědomí, že stejně jako Bůh, ani já nemohu již nic zásadního ztratit.

Vrátný dopíše, otre si čelo, proč se ale tak potí, netuším. Možná proto, že je obézní nebo prostě celou noc někde chlastal, a není mu zrovna do skoku. „Musím vám říct, pane Schmidte,“ zvedne nečekaně hlavu, „že vám ty brýle sluší.“ Usmívá se na mě, mám dojem, že to myslí vážně. To, na co jsem se spoléhal, zafungovalo. Vzápětí krátce telefonuje nahoru. „Můžete jít,“ podává mi pas i průkazku.

„Výtah je za rohem, třetí patro!“ Nataženou rukou mi ještě ukazuje směr, servilně se ukloní. Jako pravý gentleman srazí podpatky i já se ukloním, ale jen odměřeně, aby mi nesklouzla paruka.

Ve výtahu sundávám brýle, nebudu je již potřebovat. Ještě si upravuji tmavé vlasy, mají lesklou černou barvu. Vybavuju si, jak na ně Peter Schmidt u řeky překvapeně hleděl. Ty jeho měly totiž naprosto stejný odstín. Stisknu stříbrný knoflík s číslem tři – ozve se cinknutí, dveře se za mnou zavírají. Vnímám sílu, která mne táhne vzhůru. Všechno, co budu k jednání potřebovat, mám s sebou v kufříku a taky v levé vnitřní kapse saka. Znovu cinknutí, vystupuji v rozlehlé ordinaci, jejímž čelu vévodí pracovní stůl. Cítím jemnou dezinfekční vůni, připomíná mi květy fialek.

Monitor počítače je natočený směrem k opuštěnému křeslu. Jeho namodralé světlo prozrazuje, že je zapnutý, a to je dobře. Bledé stropní zářivky zaplavují celý prostor dostatečně, i když je podzim a velká vyklápěcí okna, která jsou umístěna na západní straně, mají zatažené žaluzie. Na té východní je obrovské akvárium. Plavou v něm ryby, rybky piraně, jejichž domovem je Amazonka a taky její přítok Maraňon, civí na mne svýma netečnými očima. Ale ještě kdosi se na mě skrze průzračnou vodu dívá. Bez pohybu pozorují oči, jsou velké jako kameny, rámuje je černé kruhy brýlí. Dívají se na mne, jsou stejně chladné jako ty ryby. Oči zmizí, vysoký muž v bílém plášti přejde od akvária k pracovnímu stolu a sedne si k počítači.

Připadám si, jako bych byl vzduch, ale vůbec mi to nevadí. Mám alespoň čas si doktora Fischera pořádně prohlédnout. Od doby, kdy jsme se viděli naposledy, trochu zešedivěl, na temeni se mu leskne malá lysinka.

Pozoruji ho se zvláštním zaujetím a vlastně ani nevím, jestli doktor Fischer vůbec tuší, jak změnil běh mého života. Vsadil bych se, že na mě a moji ženu Jovanku dávno zapomněl. Můj syn byl pro něho pravděpodobně jenom číslo v seznamu hostů, ale nevím, možná se pletu. A po pravdě, proč by si nás měl pamatovat v záplavě jmen klientů z celého světa. Ve Sternu psali, jak se tento věhlasný chirurg, zakladatel nadace *Help Victims of the War* (Pomoc obětem války) věnuje vlastní rodině. Vzorný manžel stejně jako jsem byl já, a také

má syna. V tomto ohledu bychom si mohli rozumět. Kdo by to byl řekl, že před ním budu stát po incidentu v Albánii už za pár měsíců.

„Máte tu knihu?“ Ozve se zpoza stolu, ani teď se na mě nepodívá.

„Mám!“ Odpovím pohotově.

Na stole zadrnčí telefon, doktor ho nečekaně rychle zvedne a hned zas položí. Vypadá to, že mu na mně začíná opravdu záležet, jen si to ještě nechce přiznat. „Je to kompletní dokumentace?“ Jeho hlas je bezvýrazný, přesto je v monotónní dikci cítit odstup, panovačnost. Jako by mi říkal, tak to tady polož na stůl a vypadni.

Čekám, co udělá, až mě uvidí, možná si vzpomene na večírek ve vinicích, možná že ne. V každém případě nejsem Peter Schmidt z Kosovské Mitrovice, původním jménem Aron Hoxha. Mám pro něho ale ještě jedno překvapení.

„Není,“ říkám lhostejně, kladu důraz na první slabiku.

Teprve teď se doktor u počítače narovná: „Není?“

Pomalů zavrtím hlavou.

Dívá se na mě překvapeně, nevím, jestli mě poznává, určitě ale ví, že nejsem kolega z Mnichova. Pomalu sundává z nosu brýle: „Co tedy chybí?“ Koulí to na mne dokonale.

Udělám konečně posledních pár kroků, položím kufřík na stůl a vytáhnu z něho „knihu hostů“. Přitom se stále dívám doktoru Fischerovi do očí. Zelená do zelené, kdo je větší Jidáš? Ten pohled není schopen unést déle než pět vteřin, a já se pořád dívám. „Můžete si to zkontrolovat sám, pane doktore!“ Natáhnu ruku s knihou.

Jeho prsty se sotva znatelně chvějí, když zběžně prolistují stránky, nejprve tam a potom hned zas zpátky. „Co tam chybí?“ Zvedne hlavu a vůbec mi nedává najevo, že nejsem muž, kterého čekal. Stojím u stolu, bez účasti pozoruji jeho počínání. Pořád se snaží zachovat dekorum, dokonce bych řekl, že se mu to daří, až na ty prsty.

„Jméno Vladimíra Vojiče,“ vyslovuji do ticha. „Mého syna!“ Rybí oči na mě nechápavě hledí, teď již zjevně třesoucí se ruce otevřou rychle knihu, zdá se, že doktor dobře ví, kde má hledat.

„Je přece tady!“ Hlesne do ticha, trochu se přitom zalyká. „Poslední jméno v řadě!“

Chytil se, v duchu si promnu ruce. Mlčím, vteřiny trapnosti, ne moje, ale jeho se nekonečně vlečou.

„Co po mně chcete?“ Doktor se u stolu pomalu narovná, zatímco já se k němu přibližuji.

„Myslel jsem, že mi pomůžete,“ pravou rukou nadzvedávám paruku. „Teď vidím, klepou se vám prsty!“ Svě umělé vlasy položím zpět na temeno.

Doktor chodidly tlačí křeslo, na kterém sedí, dozadu. U zdi již ale není kam se uhybat.

„Kdo nosí srdce mého syna?“ Zeptám se důrazně.

Doktor Fischer zavrtí hlavou. „Já nevím,“ naprázdno polkne. „Opravdu o tom nemám ani potuchy.“

„Ale měl byste si vzpomenout, když ani v knize jeho jméno není,“ narovná se. „Tak, kdo mi ho prozradí?“ Z vnitřní náprsni kapsy vytahují pistoli. Je to můj Glock 12mm s našroubovaným tlumičem Paranoia. „Copak vy si mě vážně nepamatujete?“ Natahují závěr, ozve se klapnutí.

Paul Fischer umanutě vrtí hlavou.

„Třeba si vzpomenete teď!“ Nataženou bouchačku bez rozpaků namířím na jeho hlavu.

Doktor sedí u zdi jako socha, šeptá: „To přece nemůžete udělat, já...“ Zdá se, jako by mu v ústech vyschla slova, ale jen na okamžik. „Mám taky syna,“ špitne, jazyk se mu lepí na patro jako na poušti.

Mířím mu stále na čelo, jsem ve své práci vytrvalý. Jeho křečovitě stažené vrásky hovoří sami za sebe, jen abych nespustil poslední sonátu B dur. B jako bang.

„Pokusím se!“ Pomalu se přiblíží k počítači, uhýbá se zbrani, doktor klikne myši – jednou, podruhé, potřetí. Pak ke mně monitor otočí, čtu: Sir Richard, místo příjmení jen řada teček a dále adresa Alderstreet 11, Clayton USA. V poznámce je uvedeno pouze označení donor 451 NGX.

„Jeho příjmení!“ Má ruka s pistolí se ani nehne. „Nehodí se, abyste mi teď lhal!“

„Já,“ doktor se odmlčí, opět se tiskne u zdi, „nemohu vám jej říct!“

„Věřím vám,“ kývnu hlavou. „Váš strach vás ale nezachrání!“ Skláním se ke stolu, text z monitoru přepisuji na zadní obal knihy. „Ani teď mě nepoznáváte?“ Dívám se na doktora zblízka.

Zavrtí vystrašeně hlavou, zdá se, že divadýlko skončilo.

Zvedám se trochu zklamaně, piraně z akvária na mne přes sklo s pochopením hledí. „Taky bych se mohl urazit!“ Mluvím věčně, ukládám knihu zpátky do kufříku. „Jak byste na mém místě jednal vy, kdyby šlo o vašeho syna?“ Pistoli zasouvám do levé vnitřní kapsy saka, mám ji pro tyto účely vyztuženou. Doktor mi na otázku neodpoví. Jsem na odchodu, jenže co to, muž za mými zády sahá po telefonu. Vidím ho ve skle akvária, Jidáše. Když se otočím, sluchátko má už téměř u ucha. Stisknu tlačítko výtahu, přednosta kliniky položí telefon. „Víte, pane primáři, chtěl jsem jenom to příjmení, ale nevyhověl jste mi!“ Mluvím pomalu, přitom sahám zpátky do kapsy. „Berte to z mojí strany jako takovou malou křesťanskou výpomoc.“

Doktor podvědomě zavrtí hlavou, jeho rybí oči se lesknou.

Glock s tlumičem mi škubne v dlaní, ozve se cinknutí. A zatímco se dveře výtahu otevírají, přednosta kliniky Paul Fischer se bezvládně sesune k zemi.

II. Ztraceni v Albánii

Nad rozeklanými horami Prokletije se vznášely mraky. Vytrvalý déšť toho léta roku 2001 zmáčel křivolaké hřebeny i ostré vápencové štíty v celé severní Albánii. Je rok po válce na Kosovu, do kterého bys z malé, v pravdě středověké osady Teth kamenem dohodil. Kalné potoky se draly po svazích nebetyčných štítů kamsi dolů, i z příkrých svahů hory se zlověstným názvem Zlá Koláta. Pod rouškou odpolední mlhy, jako nezadržitelný příval, pronikaly do neprostupných lesů a také neprobádaných jeskyní. Jsou jich tu desítky, možná stovky, ale kdo ví. Na stezce, jež vedla přes hřeben této pohraniční hory, se zastavil muž oblečený v promočené maskovací uniformě, batoh na ramenou, pozoroval pěšinu klikatící se mezi kameny vzhůru k sedlu. Od zarostlých úst mu stoupala pára a kalná voda se pár kroků před ním tříštila v potoce o oblé bílé kameny. Některé z nich se v proudu viditelně pohybovaly, pod vodou na sebe narážely a vydávaly hluboké, temné tóny. Jak dlouho jsem tudy nešel, ptal se sám sebe. Odpověď dobře znal – už téměř celý rok, tedy kromě včerejší túry s několika studenty z Čech.

Ale už před válkou Micun vodil turisty po okolních kopcích. Ti němečtí, bohatší se nechali všemožně obskakovat, a navíc platili v markách. Češi, kterých sem jezdilo před válkou nejvíc, si batohy nosili sami, spávali ale většinou ve stanech a v horách chodili podle starých jugoslávských map. Když propukl v roce 1998 ozbrojený konflikt, do Theth už nepříjel nikdo. Místo turistů teď Micun vodil přes hranice do Kosova koně, jež měli na hřbetech vaky s konopím. Bratr Kalymant se těšil mezi albánskými bojovníky za svobodu dobrému postavení především díky drogám, které jim pravidelně dodával.

Konopí pěstoval na statku nedaleko vesnice Nikaj Shale. Izolovaná poloha na jižních svazích a závlahy z řeky, ve zdejším kraji těžko nalézt příhodnější místo. Právě on Micunovi v dobách nouze dohazoval kšefty. Sám sloužil jako policista v Theth, ale díky pašerácké stezce, kterou sám uvedl do pohybu, jeho opravdový vliv sahal až daleko za hranice.

Bojovníci za svobodu Kosova marihuanu levně vykupovali, potom ji za dolary prodávali na západ. Zlatou éru v horách brzy vystřídala doba diamantová – více než za konopí a za hašiš, dokonce více než za bílé maso z odlehlých samot, se platilo za zajatce ze severu. Pokud se někdo připlatl, třeba jen náhodně do pašerácké sítě obchodu s lidmi, měl smůlu.

Micun znovu zamířil k hřebenu, potok přebrodil ve vysokých kanadách bez zaváhání. Vhodné místo dlouho hledat nemusel, dobře věděl, kde má silný proud překročit. Jeho šlachovité tělo, zvyklé se na strmých stezkách pohybovat za čtyřiceti stupňových letních veder anebo za mrazu v metrových závějích, jej táhlo dál. Šel jako nezlomný horský kůň, nevnímal, že je na kost promočený, ani že mu po krku stéká voda rovnou za košili. To jediné, co si přál, bylo na všechno zapomenout. To, po čem toužil, mu před pár hodinami proklouzlo mezi prsty. Stoupal ještě pár stovek metrů mezi skalami, když se mu před očima objevil tmavý vchod, velký jak garážová vrata. Táhl z něj arktický vzduch, přinášející vůni ledu.

Ani otec, který ho i bratra Kalymanta sem přivedl, když mu bylo dvanáct, nevěděl, odkud se bere. Vyvěral ve tmě, z temného propadliště, na jehož dno nikdo nedohlédl. Ani ta nejsilnější baterka neprosvítla propast dál, než na dvacet metrů. Právě tam téměř kolmý, kostrbatý jícen uhnul do nitra hory. Otec bratrům vyprávěl, že odtud vede cesta dolů, rovnou do pekla.

Micun, na rozdíl od Kalymanta, na peklo věřil a také na rohaté čerty, kteří mají tváře pomazané krví hříšníků. Zdávalo se mu o nich v poslední době, když se opil, a to bylo často. Když kolem provázel hosty, chlubil se peklem, nedokázal tomu nikdy odolat. A oni se smáli, turisté z Evropy, protože nevěděli, že peklo na zemi skutečně existuje. To místo v horách mezi Valbone a osadou Teth jej magicky přitahovalo. Chvěl se, když svítil baterkou s třemi monočlánky dolů.

Zavíral oči a opět je otevíral dokořán. Díval se do náruče smrti, měl dojem, že si brzy přijde i pro něho. Chtěl skočit, ale nikdy to neudělal. Děsil se temnoty, proto ji často vyhledával.

Oba bratři museli otci přísahat, že o jeskyni nikomu nepoví. Oba slib porušili, nejprve Micun, asi proto, že byl starší. Honička se spolužákem Oranem, který s ním podnikl výpravu z vesnice až sem, skončila ve tmě. Micun chtěl kamaráda varovat před tmavým jícnem v kamenné suti, říkal si – ještě chvíli ho nechám běžet, ještě blíž... Oranův výkřik zazněl nečekaně, aby pak umlkl v nezměrné hloubce navěky. Micun stál v tichu bez pohnutí, kromě vlastního dechu neslyšel vůbec nic. Když rozsvítil baterku se třemi monočláňky, oči mu vzrušením plály. Otázku, proč spolužáka nezastavil, si nepoložil. To propast ho lákala, chtěl zjistit, jak moc je přitažlivá. Nahnul se přes ostrý vápencový okraj, ledový vítr mu udeřil do obličeje. Kužel světla odhaluje nelítostné útroby. Na jednom z kamenů dole je tmavá skvrna, poznenáhlu se zvětšuje. Micun polkne, otvírá ústa doširoka, ale ani jediný sten neuslyší. Pak zhasne světlo, kolem se rozprostírá ticho a tma opravdového hrobu.

Ještě toho večera se Micun svěřil bratrovi, netížilo ho ale svědomí. Toužil jen nejbližšímu člověku svěřit tajemství kamarádovy smrti. Bratři pak svorně drželi jazyk za zuby, navzdory největšímu pátrání, které kraj v horské oblasti Theth pamatoval. Nejvíc vrtalo hlavou zmizení Micunova spolužáka jejich otci. Den před zádušní mší se mu zdálo, že Oran leží na dně propasti v jeho jeskyni. Neměl odvahu se zeptat ani jednoho ze svých synů. Věřil, že to temné místo za jeho života nikdo neobjeví. Mýlil se.

„Bůh dává, a proto také bere,“ pokorným hlasem vysvětloval zmizení spolužákům řídící zdejší jednotřídky. „Oran se na vás teď určitě dívá z nebe, říká se tomu zázrak boží.“

Vyděšené děti civěly na učitele a přitom se třásly, aby si je také pán Bůh jako zázrakem nevzal na nebesa.

Jen Micuna Karku svrběla ruka, nakonec svým svodům neodolal, zvedl ji.

Mladšímu bratru Kalymantovi, jenž seděl v rohu třídy vedle sestřenice Míry, se téměř zastavil dech. Starostlivě zavrtěl hlavou, krátce se na ni podíval a ona s porozuměním položila droboučkou

dlaň na jeho předloktí. Kalymant ji za její vstřícnost miloval, byla nejen hezká, ale také chytrá jako liška. Jenže ani ona nevěděla, co ze sebe podivínský Micun za okamžik vypraví.

„Tak na co se chceš zeptat, chlapče?“ Překvapený učitel si přísným pohledem změřil odvážlivce. „Copak jsi neslyšel o zázraku zmišení?“

„Slyšel, pane učiteli,“ Micun se v lavici postavil, odhodil černou ofinu nalevo. „Když někdo spadne do propasti,“ hoch mluvil pomalu, jako by hledal slova. „Tak je to taky zázrak?“

Třídou to zašumělo, Kalymant v zadní lavici strnul jak socha, jako by nevěřil tomu, co právě slyšel. Mira shovívavě pokrčila rameny, dobře věděla, jaký je Micun podivín. Usmál se na ni, i když se mu pod lavicí roztrásla kolena. Ještě mu blesklo hlavou, jestli jí ten zmetek něco nevyžvanil.

„Ne,“ učitel dal rukou Micunovi pokyn, aby se posadil. „Tomu se říká neštěstí! Je to něco zlého, s čím v životě člověk nepočítá.“

Ale Micun se už, už nadechuje, Kalymant dobře tuší, co chce říct, že totiž zázrak zmizení a pád do propasti v horách Prokletije je jedno a to samé.

„Bratr se předevcírem ve stodole praštil do palice,“ Kalymant ze sebe vyhrkne, aby zachránil situaci. „Máma teď do něj lije makovinu horem spodem, asi proto má tak blbý otázky!“

Žáci se řehtají, Mira si dává drobnou dlaň před ústa a řídící se pro jistotu na okamžik otáčí k oknu. Jen Micun sedí jako pařez, hledí do země, vidí dost možná až na samotné dno propasti. A protože tam je tma, přemýšlí nad tím, zdali tam rozbité tělo spolužáka Orana opravdu pořád leží, nebo jej pánbůh zázrakem zmizení vzal rovnou k sobě do nebe.

O dvacet dva let později porušil přísahu samotný Kalymant, to se už na Orana v Theth dávno zapomnělo. V Kosovu zuřila válka a podnikavý syn používal otcovu jeskyni jako překladiště na pašerácké stezce. S Mirou, i když to byla jeho sestřenice, občas spával. Všichni to věděli, ale každý si hleděl svého, protože Kalymant měl známé jak v albánské Škodře, tak i v osvobozené armádě na kosovské straně hranice. Jeho přítelem byl dokonce samotný Hasan Tahiri, nejslavnější velitel albánských povstalců, jenž pořád nosil

maskovací uniformu a pásy ostrých nábojů křížem na prsou. S Kalymantem si prostě nebylo radno začínat. Ani jeho otec mu neřekl jediné slovo. Tušil, čím se živí, ale pro Miru měl pochopení. Dobře věděl, že by v odlehlém kraji syn nenašel hezčí a chytřejší ženu.

Micun položil batoh na skálu vedle sebe, musel se tady u propasti zastavit. Na hromadě u stěny zůstaly zbytky dřeva od včerejšího táboráku. U vstupu do jeskyně bylo sucho i za nejprudších lijáků. Mezi kameny kolem ohniště ležela barevná gumička do vlasů. Zvedl ji, natáhl mezi prsty a přiložil k nosu. K vůni se začaly vracet včerejší obrazy a zvuky, ale on nechtěl nic vidět, ani slyšet, a tak gumičku rychle zastrčil do kapsy.

Mechy pod převisem byly zválené a všude kolem stále zřetelné stopy v písku. Přestože nechtěl, slyšel včerejší slova, jež se tu kolem ohně rozléhala. Svě vrcholné číslo nevynechal ani tentokrát. Studenti na něho obdivně hleděli, když se nakláněl přes vápencový okraj. Baterka se třemi monočlásky dosvítí stejně daleko, jako před dvaceti lety. Micun bere do ruky kámen, hází jej dolů, počítá: jednadvacet, dvaadvacet... Slova odměřují čas, plynou, kámen letí, od stěn propasti se odráží. Kolikrát tohle zkoušel, ale nikdy se nedopočetl, ani dnes. Poslední náraz na dno nikdo neuslyší. Studenti v úžasu povykují, jeden z nich říká česky, že tato výprava opravdu stála za to. Micun podvědomě přikyvuje, cizí řeči ale nerozumí. „Orane, kamaráde!“ Volá do propasti, albánským slovům teď pro změnu nerozumějí studenti. „Odpust mi, že jsem tě nechal jít až sem!“ Micun má ve tváři výraz dávného vraha, který ještě nevykonal všechno, co měl.

Děšť zesílil, když znovu vyrazil na stezku vedoucí do Theth. Šel vytrvale, jak to uměl jen on a za sebe se ani jednou neohlédl. Zastavil až v sedle nahoře, skrz hustou mlhu viděl sotva na pět kroků. Obraz své rodné vesnice se mu zjevil po další hodině pochodu. Bílá kaše se rozplynula, zatímco děšť ještě víc houstnul. Voda padala z olověného nebe jako před povodní světa. Smáčela prašnou cestu i jeho zarostlou hlavu, jako by chtěla sama smýt hříchy kruté země i tohoto podivína, pašeráka a falešného horského průvodce. Micun věděl, že je za něho nesmyje ani Ježíš Kristus. To proto, že stejně jako on sám, byl jenom synem tesaře.